

Гудзь Ю.Ф.,
к.е.н., докторант,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Анотація. У статті сформульовано основний категорійний апарат методології дослідження організаційно-економічних засад оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК. Проаналізовано теоретичні аспекти оцінки економічного потенціалу підприємства. Розроблено блочну схему оцінки економічного потенціалу підприємства. Виявлено та обґрунтовано фактори, що впливають на оцінку виробничого, трудового та фінансового потенціалу переробних підприємств.

Ключові слова: інтегральна оцінка, економічний потенціал підприємства, переробні підприємства АПК, фактори впливу, ресурси, формування потенціалу.

Постановка проблеми. Для високорозвинених економік світу характерно майже стовідсоткове використання продукції сільського господарства в переробній промисловості своїх країн. В Україні простежується закономірність зростання частки сировинної сільськогосподарської продукції в експорті країни зі зменшенням загального рівня її технологічної переробки та інноваційного розвитку переробних підприємств на відміну від динаміки розвитку підприємств АПК Європейського Союзу. Можна зробити висновок про низькотехнологічну (сировинну) структуру українського експорту та, відповідно, суттєвий вплив на ціноутворення в переробній промисловості України зовнішніх чинників, таких як цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, динаміка валютного курсу тощо.

Постає питання про комплексну оцінку економічного потенціалу переробних підприємств АПК, тобто потенційну можливість здійснювати переробку сільськогосподарської сировини в Україні, що зараз експортується за кордон. Істотним недоліком багатьох досліджень щодо оцінки економічного потенціалу переробного підприємства АПК є відсутність системного підходу до відбору показників його оцінювання в цілому. Дослідження з проблем формування і використання економічного потенціалу переробних підприємств АПК також дуже обмежені – практично не вирішувалася проблема виміру елементів економічного потенціалу підприємств у регіоні та його величини в цілому. У наявних роботах зустрічаються лише загальні підходи до її вирішення, що відображає складність теоретичного і практичного розв'язання цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження сутності категорії «потенціал підприємства», проблеми його формування, оцінки та управління розглядаються в працях вітчизняних учених, таких як: О.Ф. Балацький, Б.Є. Бачевський, В.Г. Бикова, Л.С. Головова, О.І. Гончар, Н.С. Краснокутська, І.В. Заблудська, Є.В. Лапін, Б.М. Мізюк, О.І. Олексюк, І.П. Отенко, О.О. Решетняк, І.М. Репіна, В.В. Россоха, В.Ф. Савченко, М.В. Савченко, Л.В. Скоробогата, О.С. Федонін та ін. Проте, незважаючи на значне коло практичних, методич-

них, теоретичних досліджень із цієї проблематики, аналіз наукової літератури виявив відсутність єдиного підходу до оцінки економічного потенціалу, залишаючи дискусійні моменти для подальшого дослідження. Тому існує необхідність глибоких наукових досліджень із пошуку нових підходів до оцінки економічного потенціалу підприємств, що зумовлює актуальність обраної теми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз існуючих досліджень щодо діяльності переробних підприємств дозволяє зробити висновок, що самою актуальною та невирішеною проблемою є проблема оцінки економічного потенціалу вищезгаданих підприємств. З усіх наявних ресурсів, що використовує АПК, а це земля, праця, капітал і підприємництво, найнижча віддача спостерігається саме з ресурсу праці, що пояснюється низькою кваліфікацією технічних працівників і менеджерів. Підвищення ефективності управління переробним підприємством можливе лише шляхом забезпечення відповідного рівня кваліфікації менеджерів та удосконалення самої системи управління. Тому дослідження теоретичних основ управлінських процесів оцінки економічного потенціалу на переробних підприємствах АПК є однією з невирішених частин наукової проблеми.

Мета статті полягає у подальшому розвитку існуючих теоретичних і концептуальних підходів до визначення самої сутності «економічний потенціал», особливостей його оцінки, розкритті специфіки організаційно-економічного механізму формування економічного потенціалу переробних підприємств АПК. Особливо актуальним є завдання вирішення проблеми оцінки економічного потенціалу для тих промислових підприємств, які характеризуються значною кількістю факторів, що впливають на їх діяльність та функціонують у нестабільному зовнішньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідною умовою досягнення цілей переробними підприємствами АПК є максимально повне використання їх існуючих потенційних можливостей. Ці можливості в економічній науці називають економічним потенціалом. Узагальнення підходів та аспектів до дослідження та розуміння сутності категорії «економічний потенціал», яке зроблене сучасними науковцями та дослідниками, викликано необхідністю структурування безлічі існуючих на сучасний момент визначень цього поняття. Економічний потенціал підприємства є елементом економічної системи, в якій, із погляду системного підходу до її змісту, відображається сукупність усіх видів господарської діяльності людей у процесі їх взаємодії.

Методологія оцінки економічного потенціалу підприємств поєднує три загальноновизначені підходи, кожен із яких характеризується власними методами та прийомами:

- дохідний підхід;
- порівняльний (ринковий) підхід;

– витратний (якщо мова йде про оцінку окремих активів).

Кожен із підходів характеризується власним методичним інструментарієм. У рамках доходного підходу частіше використовують метод капіталізації та метод дисконтованих грошових потоків; витратний підхід передбачає застосування методів чистих активів та ліквідаційної вартості; при порівняльному підході – методів ринку капіталу, угод та галузевих коефіцієнтів. Останні застосовуються за умов ретельного відбору підприємства-аналогу, яке повинно бути того ж типу, що й об'єкт оцінки. Під час оцінки можуть використовуватись комбінації згаданих підходів переважно тоді, коли об'єкт оцінки складається із декількох взаємопов'язаних об'єктів, які оцінюються окремо. Зважаючи на переваги та недоліки кожного підходу, а також зміст інформації, необхідний для застосування відповідних методів, можна сформулювати загальні умови, коли їх використання дійсно буде виправданим для оцінки наявності потенціалу переробних підприємств:

- відносна стабільність і прогнозованість ринкового середовища (товарних ринків, споживчого та фінансового ринків), що забезпечує достовірність і об'єктивність оцінок;
- доступність інформації внутрішнього характеру про реальний стан об'єкта оцінки та його плани щодо характеру розвитку на певних сегментах споживчого ринку;
- більша частина доходів отримується завдяки наявності та експлуатації необоротних активів;
- метою оцінки є визначення межі понесених витрат на створення елементів потенціалу під час, наприклад, прийняття рішення про продаж/ліквідацію об'єкта або продовження діяльності на певному сегменті споживчого ринку.

Під оцінкою у загальному вигляді розуміють результат визначення та аналізу якісних і кількісних характеристик об'єкта, яким управляють, а також самого процесу управління [1, с. 46]. Деякі автори сутність оцінки зводять до процесу визначення вартості (ринкової вартості) певного об'єкта на основі економічних методів, що, на нашу думку, звужує її тільки до оцінки еквіваленту цінності з орієнтацією на минулий та поточний стан без урахування можливостей розвитку [2, с. 238]. У своїх дослідженнях М.А. Федотова та А.Г. Грязнова трактують оцінку як упорядкований, цілеспрямований процес визначення у грошовому вимірі вартості об'єкта з урахуванням потенційного та реального доходу, що отримується їм у певний момент часу за умов конкретного ринку [3, с. 35]. Тим самим автори підкреслюють значення вартості під час оцінки діяльності підприємства та акцентують увагу на врахуванні таких чинників її формування, як час та ринкова кон'юнктура.

Відповідно до зазначених підходів та їх розвитку, сформуливались і підходи до визначення оцінки економічного потенціалу підприємства. Так, О.Ф. Балацький під оцінкою економічного потенціалу підприємства розуміє процес визначення його величини в натуральному, вартісному або будь-якому іншому вираженні [1, с. 127]. Дані твердження, зводять зміст оцінки потенціалу тільки до визначення його кількісних характеристик у статичній оцінці. Оцінка економічного потенціалу є процесом визначення та аналізу якісних та кількісних характеристик об'єкта, що оцінюється, в якості якого в даному випадку виступає саме економічний потенціал. Слід звернути увагу на те, що найчастіше в наукових працях оцінка економічного потенціалу зводиться до його ресурсної складової. При цьому кількісною мірою його визначення є витрати на ресурси підприємства. Під оцінкою економічного потенціалу підприємства потрібно розуміти процес визначення та аналізу якісних і кількісних характеристик об'єкта, що оцінюється.

Є.В. Лапін конкретизує: оцінка економічного потенціалу підприємства – це процес установлення (визначення) його величини в натуральному, вартісному чи іншому виразі [4, с. 32]. Для оцінки економічного потенціалу підприємства можуть використовуватись різні показники: натуральні; вартісні; абсолютні; відносні.

У літературі, присвяченій питанням оцінки економічного потенціалу підприємства, думки про кількість і характер показників, що використовуються для оцінки, різні. Основні розбіжності з даного питання стосуються наступного:

– проводити оцінку за допомогою загального (інтегрального) показника або системи показників; економічний потенціал підприємства оцінюється за допомогою одного інтегрального показника або економічний потенціал підприємства може оцінюватися поєднанням окремих показників із загальним.

На думку Т.В. Шталь, головна складність аналізу й оцінки потенціалу полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності, тому необхідно проводити саме комплексну інтегровану його оцінку [5, с. 8].

М.В. Савченко [6, с. 41] поділяє точку зору тих дослідників, які припускали, що наявність часткових показників не суперечить існуванню загального. При цьому обов'язковою умовою повинно бути зведення часткових показників до загального. О.В. Лельохін вважає: для того щоб одержати цілне, сумарне представлення про величину економічного потенціалу підприємства, необхідно різні елементи потенціалу – ресурси виразити через єдиний вимірник. Тому при оцінці економічного потенціалу питання вибору єдиного вимірника всіх складових частин потенціалу є одним із найважливіших методичних питань [7, с. 53]. У джерелі [8] для визначення величини сумарного економічного потенціалу у вартісному виразі наводиться формула, за якою вимірювання здійснюється як сума економічних оцінок локальних потенціалів.

Слід зауважити, що дослідженням методик оцінки економічного потенціалу регіону займався і О.М. Тищенко, який розробив методика інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону з урахуванням впливу складових його елементів, яка ґрунтується на використанні методів таксономічного аналізу та моделі еластичності. В основу цього методу покладено розрахунки впливу різних ознак інвестиційного, інноваційного, природно-ресурсного, трудового потенціалів та інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону [9]. Після вивчення цього методу можна зробити висновок, що він достатньо складний та потребує спеціальних знань із математики.

Ще одним поглядом на проблему вимірювання економічного потенціалу є методика оцінки економічного потенціалу регіону О.М. Климахіної, яка пропонує розглядати різницю між об'ємами виробництва в період підйому та спаду як потенціал, використовуючи ланцюжок складових елементів: товар – група товарів – підприємство – регіон. У контексті визначення економічного потенціалу як комплексної категорії, що складається з відповідних структурних елементів, пропонують здійснювати оцінку Д.В. Клиновий і Т.В. Пепа [11]. Вони визначають економічний потенціал як суму:

- економічного потенціалу (сукупна продуктивність) використаних потужностей ресурсного комплексу;
- економічного потенціалу ресурсів, не використаних у конкретному році для потреб суспільного виробництва;
- додаткових нових потужностей, освоєних за рік і залучених у суспільне виробництво.

Для оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК пропонуємо методику проведення аналізу економічного потенціалу підприємств, викладену в монографії Л.С. Головкиної [13], а також методику, яку пропонують для розрахунку економічного потенціалу у своїх працях науковці [12; 14]. Вони роблять висновок, що економічний потенціал підприємства потрібно оцінювати за допомогою системи показників, причому зведення показників, що використовуються, до загального не обов'язково. Методику оцінки економічного потенціалу відображено на рис. 1.

Такої думки дотримуються вчені, які вважають, що побудований на основі будь-яких принципів загальний синтетичний показник оцінки економічного потенціалу підприємства і його елементів не може охопити, точніше, врахувати всі сторони даного поняття.

Для оцінки потенціалу переробних підприємств регіону в загальному випадку використовують наступні дані: в i -м регіоні ($i=1,2,\dots$) виробляється j найменування товарів ($j=1,2,\dots,m$), які об'єднуються у n товарних групах ($n=1,2,\dots$). Якщо об'єм виробленого товару j у поточному (аналізованому) періоді по регіону визначити як K , а в базовому (який вибрали для порівняння) – K_0 , потенціал регіону за об'ємами виробництва товарів можливо оцінити за такими напрямками [10]:

1. Отримують кількісну оцінку потенціалу підприємства за об'ємами виробництва j -го товару.

2. Визначають потенціал регіону за об'ємами виробництва товарів.

3. Знаходять потенціал регіону переробних підприємств за об'ємами виробництва в n -групах.

Дослідження генезису сутності економічного потенціалу переробних підприємств АПК дозволило виділити три основні напрями: ресурсний, результатний і ресурсно-цільовий, кожен з яких домінував у певний історичний період. Не заперечуючи важливість ресурсно-цільової та результатної концепції потенціалу, слід зазначити, що зміни умов господарювання підприємств АПК, пов'язані з інформатизацією суспільства, висувають необхідність розширення меж розуміння економічного потенціалу за рахунок уведення вектора знань та здібностей до трансформації на їх основі. Такий напрям досліджень тільки починає набувати розвитку в наукових публікаціях і пов'язаний із розглядом організаційної складової, проявом якої є компетенції переробного підприємства АПК.

Виходячи з історичного розвитку поняття «потенціал», а також розуміння меж і змісту економічної діяльності, ми пропонуємо розглядати економічний потенціал переробних підприємств АПК як сукупність його можливостей, зумовлених

Рис. 1. Методика оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК

наявністю певної системи ресурсів і компетенцій створювати максимальний результат, що має вартісний вимір.

Існування різних варіантів сполучень ресурсів і компетенцій переробних підприємств зумовили необхідність класифікації видів економічного потенціалу, у межах якої пропонуємо розрізняти за об'єктами дослідження ресурсну та організаційну складові економічного потенціалу підприємства, за часом реалізації – наявний (якщо існуючі можливості вже використовуються або можуть бути використані в даний час для досягнення певних результатів) та стратегічний (якщо на певний час можливості відсутні, але можуть бути сформовані для досягнення стратегічних цілей). Окрім того, необхідним є введення класифікаційної ознаки, яка дозволяє групувати економічний потенціал за місцем в економічній системі і передбачає виділення його на вході та виході системи, різниця у величині яких визначається рівнем прояву синергетичних ефектів.

Ураховуючи комплексний та системний характер економічного потенціалу переробних підприємств АПК, необхідно дослідити стійкі зв'язки між його елементами, тобто його структуризацію. Грунтуючись на засадах блочно-модульного підходу, можна запропонувати в якості структурних елементів економічного потенціалу розглядати блок ресурсів і блок організаційних компетенцій, модулями якого виступають організаційна структура, культура партнерських стосунків, організаційний клімат, якість управління переробним підприємством АПК.

У зв'язку з тим, що структура економічного потенціалу переробних підприємств АПК певною мірою залежить від галузевої специфіки, необхідно зазначити, що у сфері агропромислового виробництва матимуть місце особливості формування та розвитку як ресурсної, так і організаційної складових економічного потенціалу. Ресурсний потенціал в агропромисловому

виробництві має насамперед сировинний характер, зумовлений високою часткою затрат сільськогосподарської сировини для її глибокої переробки.

У структурі техніко-технологічного потенціалу важливе місце займають просторові ресурси, пов'язані з наявністю складських приміщень, які виступають головним внутрішнім обмежуючим чинником розвитку ринкового потенціалу переробного підприємства. На відміну від підприємств інших галузей промисловості важливу роль відіграє потенціал матеріальних ресурсів представлених товарними запасами, обсяг і склад яких також чинять прямий вплив на реалізацію ринкових можливостей підприємства.

Специфічним призначенням фінансового потенціалу переробних АПК є обслуговування комерційного зв'язку сільськогосподарських і переробних підприємств та недопущення втрат і збитків, що особливо гостро відчувається за сучасних кризових умов розвитку вітчизняної економіки. Особливо це проявилось після окупації Російською Федерацією українського Криму та гібридної війни зі сторони Росії на сході України. Структура ж управлінського потенціалу переробного підприємства суттєво залежить від його розміру та організаційного формату, які зумовлюють як кількість функціональних підрозділів, так і розгалуженість комунікаційних зв'язків.

У наукових працях із проблем формування та реалізації потенціалу підприємства недостатньо розробленими залишаються питання виміру його величини та рівня ефективності використання. Існує безліч підходів стосовно кількості й характеру показників, які пропонуються для оцінки потенціалу. Деякі економісти вважають, що існує єдиний синтетичний (інтегральний) показник. Поділяючи таку думку в цілому, багато хто з учених припускає, що наявність окремих показників не супе-

Рис. 1. Методика оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК

речить існуванню загального. При цьому обов'язковою умовою повинно бути зведення окремих показників до загального [3]. Але існують інші погляди, які вказують на недоліки інтегральних показників і неефективність їх практичного застосування [1]. Їх прихильники вважають, що сконструйований на базі будь-яких принципів загальний синтетичний показник оцінки економічного потенціалу та його елементів не може врахувати всі умови та сторони функціонування підприємства. Зведення різноспрямованих показників у синтетичні, інтегральні й інші може призвести до суперечності або несумісності окремих елементів такого показника. Для оцінки потенціалу, на думку науковців, необхідна всеосяжна система показників.

Оцінка економічного потенціалу переробного підприємства АПК повинна ґрунтуватися на визначенні потенційної доданої вартості продукції. При оцінці економічного потенціалу підприємства враховується загальна величина економічних ресурсів, якими володіє й розпоряджається підприємство, та економічні результати від їх раціонального використання.

Метою запропонованої нами структуризації є чітке виділення об'єктів оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК, щодо якої на даний час не сформовано єдиної теорії. Ми рахуємо, що основні відмінності існуючих концепцій стосуються об'єкта оцінки (його вартість, ресурси або економічний результат від їх використання), способу та показників вимірювання, статичного та динамічного підходів. Виходячи з необхідності дотримання принципу єдності та синтезу статичного і динамічного підходів, ми пропонуємо здійснювати оцінку економічного потенціалу переробних підприємств АПК за двома основними напрямками:

– оцінка наявності потенціалу переробного підприємства, яка передбачає визначення його величини та відповідності певним цілям;

– оцінка ефективності використання потенціалу переробного підприємства, яка полягає у визначенні рівня його реалізації відносно досягнення певного результату розвитку переробного підприємства АПК.

Характеризуючи в цілому групування показників економічного потенціалу переробних підприємств АПК, можна відзначити, що практично всі вони охоплюють різну кількість показників із різним ступенем їх деталізації. Причому показники, об'єднані в групи для характеристики тієї або іншої складової економічного потенціалу, не завжди відповідають їх змісту. Таким чином, наукова систематизація показників, що описують стан елементів потенціалу, наразі відсутня.

Виділені напрями можна покласти в основу розробленої комплексної системи оцінки економічного потенціалу переробного підприємства АПК, основними змістовними елементами якої визначено: цілі, об'єкт, критерій, одиниці вимірювання, показник (або їх система) та оціночні принципи (рис. 2).

Очевидно, що розробка стрункої науково обґрунтованої класифікації показників за елементами економічного потенціалу повинна здійснюватися на основі певних вимог до підбору й обґрунтування показників. Отже, завдання полягає у виявленні основних принципів, яким повинна відповідати класифікаційна система показників, що характеризують елементи потенціалу. Під класифікацією розуміється логічна операція, пов'язана з діленням сукупності явищ, понять або будь-якої безлічі об'єктів на відособлені та однорідні групи, виявлені за загальними ознаками.

Таким чином, класифікація повинна забезпечувати передусім можливість упорядкувати і систематизувати показники для

отримання найповнішої характеристики кожною складовою економічного потенціалу переробних підприємств АПК.

При розробці груп показників економічного потенціалу основним завданням є систематизація показників, що запропоновані дослідниками та використовуються у статистичній звітності, правильна їх оцінка, вибір основних показників і чітке визначення місця кожного з них у загальній системі показників оцінювання потенціалу переробних підприємств АПК.

Розробка логічно структурованої класифікації показників для характеристики складових економічного потенціалу вирішує першочергове завдання – визначення класифікаційних ознак. Зважаючи на той факт, що як у теорії, так і на практиці відсутні науково обґрунтовані класифікаційні системи показників економічного потенціалу, ми визнали можливим використовувати підхід до розробки класифікації показників, в основу якого потрібно покласти ознаки рівня суттєвості, ступеню впливу на результати діяльності, ступеню диференціації, форми інформаційного забезпечення, можливості вимірювання та форми виразу показників.

Висновки. У сучасних складних економічних і політичних умовах в Україні для забезпечення розвитку переробних підприємств АПК, їх тривалого результативного функціонування необхідно здійснювати політику, спрямовану на формування у них якісного потенціалу та його оцінки. Раціональне формування й використання потенціалів переробних підприємств АПК сприяє підвищенню ефективності господарської діяльності в цілому, зміцненню їх конкурентних переваг. Тому питання формування та оцінки економічного потенціалу є важливим як для новостворених, так і для пострадянських підприємств.

При формуванні та оцінці економічного потенціалу переробних підприємств пропонується проводити його декомпозицію на компоненти, встановити їх функції й зв'язки, тобто здійснити структуризацію, яка великою мірою залежить від виду і напрямів діяльності підприємства. На переробних підприємствах АПК формування й оцінка економічного потенціалу має свої галузеві особливості.

Проведене дослідження може стати основою більш обґрунтованого підходу до вибору об'єктів, показників для оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК.

Література:

1. Экономический потенциал административных и производственных систем : [монография] / О.Ф. Балацкий, Е.В. Лапин, В.Л. Акуленко ; под общ. ред. О.Ф. Балацкого. – Сумы : Университетская книга, 2006. – 972 с.
2. Григорьев В.В., Федотова М.А. Оценка предприятия: теория и практика / В.В. Григорьев, М.А. Федотова ; под ред. В.В. Григорьева. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 320 с.
3. Оценка бизнеса : [учебник] / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 374 с.
4. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.07.01 / Є.В. Лапін. – Х., 2006. – 432 с.
5. Шталь Т.В. Комплексна оцінка ресурсного потенціалу підприємств роздрібною торгівлі : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.07.05 / Т.В. Шталь. – Х., 2006. – 18 с.
6. Савченко М.В. Управління економічним потенціалом промислових підприємств : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / М.В. Савченко. – Х., 2004. – 220 с.
7. Лепьохін О.В. Економічний механізм регулювання розвитку промислового виробництва : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.07.01 / О.В. Лепьохін. – К., 2002. – 198 с.
8. Давискіба К.В. Економічний потенціал регіону та його ефективне використання в умовах ринкової трансформації : автореф.

- дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.10.01 / К.В. Давискіба. – Х., 2005. – 20 с.
9. Тищенко О.М. Оцінка ефективності використання економічного потенціалу / О.М. Тищенко. – К. : ВНТУ, 2004. – 350 с.
 10. Климахіна О.М. Використання потенціалу регіонів як чинник підвищення рівня їх пропорційного розвитку : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.01.01 / О.М. Климахіна ; Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К., 2006. – 187 с.
 11. Клиновий Д.В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України : [навч. посіб.] / Д.В. Клиновий, Т.В. Пепа. – К. : Центр навч. літ., 2006. – 728 с.
 12. Воронкова А.Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация : [монография] / А.Э. Воронкова. – Луганск : ВУНУ, 2000. – 315 с.
 13. Головка Л.С. Сукупний економічний потенціал корпорації: формування та розвиток : [монографія] / Л.С. Головка. – Запоріжжя : КПУ, 2009. – 340 с.
 14. Калінеску Т.В. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : [монографія] / Т.В. Калінеску, Ю.А. Романовська, О.Д. Кирилов ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2007. – 272 с.

Гудзь Ю.Ф. Методические основы оценки экономического потенциала перерабатывающих предприятий АПК

Аннотация. В статье сформулирован основной категориальный аппарат методологии исследования организационно-экономических основ оценки экономического потенциала перерабатывающих предприятий

АПК. Проанализированы теоретические аспекты оценки экономического потенциала предприятия. Разработана блочная схема оценки экономического потенциала предприятия. Выявлены и обоснованы факторы, влияющие на оценку производственного, трудового и финансового потенциала перерабатывающих предприятий.

Ключевые слова: интегральная оценка, экономический потенциал предприятия, перерабатывающие предприятия АПК, факторы влияния, ресурсы, формирование потенциала.

Hudz Yu.F. Methodological approaches to assessing the economic potential processing enterprises of agrarian and industrial complex

Summary. The article formulates the basic categorical apparatus methodology of the study of organizational and economic basis of the evaluation of the economic potential of agribusiness processing companies. The article says about the theoretical aspects of evaluation of the economic potential of the enterprise. A block diagram of the evaluation of the economic potential of the enterprise was build. Identified and justified by the factors influencing the evaluation of production, labour and financial capacity of the processing enterprises.

Keywords: integrated assessment, the economic potential of the enterprise, enterprise of agribusiness processing, factors of the influence, resources, capacity building.